

RIBA • ROJA D'EBRE

Riba-roja d'Ebre té la seva raó de ser en l'aigua, en l'Ebre, en l'Hiberus Flumen, com el van anomenar els romans, o en l'Ibruh dels àrabs. És el més cabalós de tota la península Ibèrica i l'únic que fa d'entrada i sortida a la Mediterrània. Les persones que habiten el poble percepren l'entorn de l'aigua en tots els sentits, des del preuat bé per al conreu i ús de boca, com per al lleure, per a la contemplació, per a l'oïda silenciosa de les seves aigües, per a l'olfacte de la mescla d'aigua i bosc de ribera i, des de temps remots, per a l'economia. Sigu quina sigui la vostra activitat, sigueu benvinguts i obriu la vostra ment a la natura líquida.

Riba-roja d'Ebre tiene su razón de ser en el agua, en el Ebro, en el Hiberus Flumen, como lo llamaron los romanos, o en el Ibruh de los árabes. Es el más caudaloso de toda la península Ibérica y el único que hace de entrada y salida a la Mediterránea. Las personas que habitan el pueblo perciben el entorno del agua en todos los sentidos, desde elpreciado bien para el cultivo y uso de boca, como para el ocio, para la contemplación, para la escucha silenciosa de sus aguas, para el olfato de la mezcla de agua y bosque de ribera y, desde tiempos remotos, para la economía. Sea cual sea vuestra actividad, sed bienvenidos y abrid vuestra mente a la naturaleza líquida.

The raison d'être of Riba-roja d'Ebre is water, the Ebro, the Hiberus Flumen as the Romans called it, or the Ibruh to the Arabs. It is the biggest river in Spain by discharge volume and the only one that is accessible from and that flows into the Mediterranean. The people that live in the town appreciate the surrounding water in every sense: as a precious commodity for agriculture and drinking, for recreation, for contemplation, for quietly listening to the sound it makes, for the smell of water and the gallery forest and for the impact that it has had on the economy since ancient times. Whatever your activity, we welcome you and invite you to open your mind to pure nature in liquid form.

1

RIBA-ROJA, EL PRETÈRIT REMOT

2

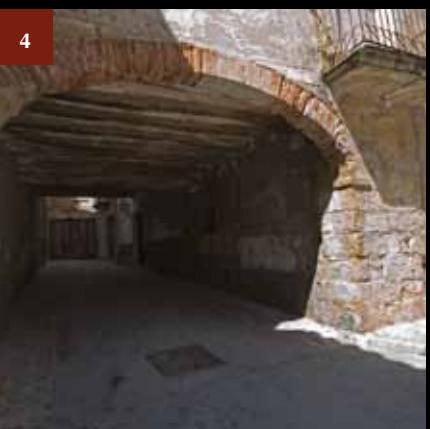
3

5

7

4

6

RIBA-ROJA, EL PRETÈRIT REMOT

Amb jaciments neolítics, presència d'ibers i poblaments romans, el terme es configura com una terra d'assentaments de pobles on la presència sarrània ha estat la més important. Cap al 714, Mussa ibn Nussayr va remuntar l'Ebre per ocupar Saragossa, a la vegada que deixava a les seves ribes una nova cultura i organització. És el cas de Riba-roja, de l'origen del seu castell, del traçat del nucli antic, de les tècniques de conreu i de regadiu amb sínies (de l'àrab *saniya*). És una època molt pròspera per a tota la ribera i també per a Riba-roja, on la població musulmana ha estat majoritària fins al s. XVI, quan es va convertir (per obligació) al catolicisme.

La reconquesta de Ramon Berenguer IV d'aquestes terres durant el segle XII va comportar el senyoriu de Riba-roja als cavallers de l'orde del Temple. Al segle XIV, arran de la reprobable butlla papal de Climent V, es va imposar silenci perpetu a l'orde, i les seves abundants possessions passaren a l'orde dels hospitalers o de Sant Joan de l'Hospital de Jerusalén.

Els hospitalers van senyorejar Riba-roja fins al segle XIX, tot contemplant com durant la guerra dels Segadors (1640 i 1646) era destruït el castell i reconstruït posteriorment. Durant els segles XVI i XVII es va produir la conversió total dels musulmans residents al catolicisme, i consta l'existència d'una mesquita i un cementiri islàmic.

1 Creu dels hospitalers, santjoanistes, cavallers de Roda o orde de Malta, una creu de drap blanc de vuit puntes simbolitzen les vuit benaventurances. Façana de l'església parroquial de Sant Bartomeu. | Cruz de los hospitalarios, los santjoanistas, caballeros de Rodas u orden de Malta, una cruz en fondo blanco de ocho puntas simbolizando las ocho bienaventuranzas. Fachada de la iglesia parroquial de Sant Bartomeu. | The Cross of the Hospitallers, the Order of St. John, the Knights of Rhodes or the Order of Malta, a cross on a white background with eight points symbolizing the eight Beatitudes. Facade of the parish church of Sant Bartomeu.

2 Façana de l'església parroquial de Sant Bartomeu, d'origen hospitaler. | Fachada de la iglesia parroquial de Sant Bartomeu, de origen hospitalario. | Facade of the parish church of Sant Bartomeu, built by the Knights Hospitaller.

3 Restes del castell de Riba-roja, mencionat ja l'any 1153. | Restos del castillo de Riba-roja, mencionado ya en 1153. | Remains of the castle of Riba-roja, mentioned in 1153.

4 Porxo o portal del carrer de la Palla, de sortida a l'Ebre. | Porche o portal de la calle de la Palla, de salida al Ebro. | Porch or portal of Palla, Street leading to the Ebro.

RIBA-ROJA, EL PRETÈRIT REMOTO

Con yacimientos neolíticos, presencia de iberos y asentamientos romanos, el término se configura como una tierra de asentamientos de pueblos donde la presencia sarracena ha sido la más importante. Hacia el 714, Mussa ibn Nussayr remontó el Ebro para ocupar Zaragoza, a la vez que dejaba en sus riberas una nueva cultura y organización. Es el caso de Riba-roja, del origen de su castillo, del trazado del casco antiguo, de las técnicas de cultivo y de regadío con norias (del árabe *saniya*). Es una época muy próspera para toda la ribera y también para Riba-roja, donde la población musulmana ha sido mayoritaria hasta el siglo XVI, cuando se convirtió (por obligación) al catolicismo.

La reconquista de Ramón Berenguer IV de estas tierras durante el siglo XII comportó el señorío de Riba-roja a los caballeros de la orden del Temple. En el siglo XIV, después de la reprobable bula papal de Clemente V, se impuso silencio perpetuo a la orden, y sus abundantes posesiones pasaron al orden de los hospitalarios o de San Juan del Hospital de Jerusalén.

Los hospitalarios señorearon Riba-roja hasta el siglo XIX, contemplando como en la guerra de los Segadores (1640 y 1646) era destruido el castillo y reconstruido posteriormente. En los siglos XVI y XVII se produjo la conversión total de los musulmanes residentes al catolicismo, constando la existencia de una mezquita y un cementerio islámico.

5 La Garita, obra popular medieval com a torre de guaita. Avui, zona de lleure. | La Garita, obra popular medieval como torre de vigilancia. Hoy, zona de ocio. | La Garita, a medieval construction used as a watchtower; today, it is a recreation area.

6 Una sínia servia per elevar aigua, segons una roda vertical amb gerres incorporades. | Una noria, servía para elevar agua, según una rueda vertical con jarras incorporados. | A waterwheel which was used to raise water along a vertical wheel with built-in jugs.

7 L'església de Berrús, d'origen templar sota l'advocació de Santa Maria Magdalena, va ser traslladada el 1968 del seu lloc original, a la riba de l'Ebre, a l'actual per evitar ser coberta per les aigües del pantà. | La ermita/iglesia de Berrús, de origen templario bajo la advocación de Santa María Magdalena, fue trasladada en 1968 de su lugar original, en la ribera del Ebro, al actual para evitar ser cubierta por las aguas del pantano. | The hermitage/church of Berrús, built by the Knights Templar and named Santa María Magdalena, was moved in 1968 from its original location on the banks of the Ebro to its current location to avoid being covered by the waters of the reservoir.

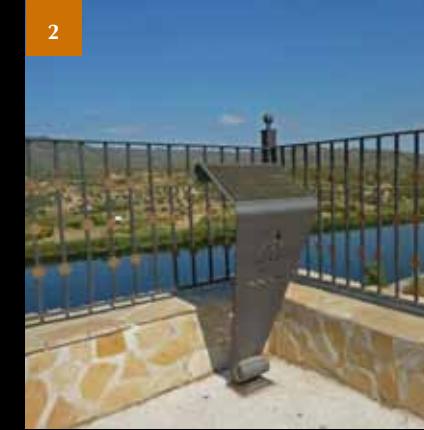
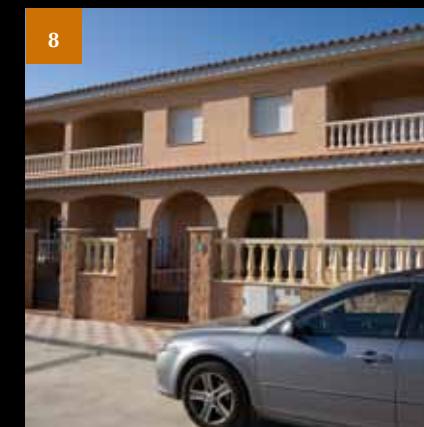
RIBA-ROJA, THE REMOTE PAST

With Neolithic sites, Iberian communities and Roman settlements, this area has been host to many different peoples, of which Saracens were the most important. Around 714, Musa ibn Nusayr sailed up the Ebro to occupy Zaragoza, leaving a new culture and organization along its banks. This is the case of Riba-roja and the origin of its castle, the layout of its historic town centre, its farming techniques and the use of irrigation with wells (*saniya* in Arabic). It was a very prosperous time for all of the areas alongside the river and for Riba-roja, where the Muslim population remained a majority until the sixteenth century when they were forced to convert to Catholicism.

The reconquest of this land by Ramon Berenguer IV in the 12th century resulted in Riba-roja being governed by the Knights Templar. After the reprehensible papal bull of Clement V, the order was permanently disbanded and its abundant possessions were taken over by the Knights Hospitaller or the Knights of Saint John of Jerusalem in the 14th century.

The Knights Hospitaller controlled Riba-roja until the 19th century, including the time during the Reapers' War (1640 and 1646) when the castle was destroyed and then rebuilt. In the 16th and 17th centuries, all of the Muslim residents were converted to Catholicism, and records show the existence of a mosque and an Islamic cemetery.

RIBA-ROJA, ELS TEMPS CONTEM- PORANIS

RIBA-ROJA, ELS TEMPS CONTEMPORANIS

Durant el segle XVIII es consagra l'església parroquial de Sant Bartomeu, de factura barroca tardana amb una espectacular façana i un campanar de planta quadrada.

La desamortització de 1836, mitjançant subasta pública de terres i béns religiosos, va crear un nou escenari a les terres de la Ribera d'Ebre en general, tot i les restriccions i les manipulacions, ja que els pagesos no van ser admesos en les licitacions. El segle va finalitzar amb les Guerres Carlines i l'ocupació de Riba-roja. Aquestes lluites van comportar l'abandonament del camp, l'arribada del bandolerisme i temps de màxima pobresa.

El segle XX es va iniciar amb la construcció de l'actual Casa de la Vila i les escoles. La història de la vila es va veure sacsejada de nou per la Guerra Civil de 1936, quan el poble va ser front de guerra de la Batalla de l'Ebre i fou ocupat per les tropes de Franco el 1938. D'aquell període cal destacar les trinxeres situades prop de l'ermita de Berrús.

L'activitat econòmica en aquells temps es va reduir als treballs del camp i el de les mines de carbó, fins a la construcció de la central hidroelèctrica i el pantà de Riba-roja. Un fet dinamitzador, que va significar l'expansió en tots els sentits de Riba-roja.

En l'actualitat, Riba-roja és un poble amb il·lusió, pendient d'iniciatives públiques i privades, que confia en el potencial dels seus recursos naturals i turístics, amb el suport d'un entorn que ofereix un escenari natural de grans possibilitats i bellesa.

1 El centenari edifici de l'Ajuntament. | El centenario edificio del Ajuntamiento. | The centennial town hall building.

2 Vista sobre l'Ebre des del Mirador de Jesús Moncada. | Vista sobre el Ebro desde el Mirador de Jesús Moncada. | View of the Ebro from the Jesús Moncada viewpoint.

3 Ermita de Santa Madrona, construïda pels volts del 1900. Els veïns hi celebren un romiatge amb simbolisme primaveral. | Ermita de Santa Madrona, construida alrededor de 1900. Los vecinos celebran una romería con simbolismo primaveral. | The Hermitage of Santa Madrona, which was built around 1900; residents hold a procession with symbols of spring.

4 Les instal·lacions del Club Nàutic permeten tota mena d'activitats al riu. | Las

RIBA-ROJA, LOS TIEMPOS CONTEMPORÁNEOS

En el siglo XVIII se consagra la iglesia parroquial de *Sant Bartomeu*, de factura barroca tardía con una espectacular fachada y un campanario de planta cuadrada.

La desamortización de 1836, mediante subasta pública de tierras y bienes religiosos, creó un nuevo escenario en las tierras de la Ribera d'Ebre en general, a pesar de las restricciones y las manipulaciones, ya que los campesinos no fueron admitidos en las licitaciones. El siglo finalizó con las Guerras Carlistas y la ocupación de Riba-roja. Estas luchas comportaron el abandono del campo, la llegada del bandolerismo y tiempos de máxima pobreza.

El siglo XX se inició con la construcción del actual *Ajuntament* y las escuelas. La historia de la villa se vio sacudida de nuevo por la Guerra Civil de 1936, donde el pueblo fue frente de guerra de la Batalla del Ebro y fue ocupado por las tropas de Franco en 1938. De aquel periodo cabe destacar las trincheras situadas cerca de la ermita de Berrús.

La actividad económica en aquellos tiempos se redujo a los trabajos del campo y el de las minas de carbón, hasta la construcción de la central hidroeléctrica y el pantano de Riba-roja. Un hecho dinamizador, que significó la expansión en todos los sentidos de Riba-roja.

En la actualidad, Riba-roja es un pueblo con ilusión, pendiente de iniciativas públicas y privadas, que confía en el potencial de sus recursos naturales y turísticos, con el apoyo de un entorno que ofrece un escenario natural de grandes posibilidades y belleza.

instalaciones del Club Náutico permiten toda clase de actividades en el río. | The boating club's facilities enable all kinds of activities on the river.

5 Diverses portes amb blasons indiquen la relativa prosperitat del segle XVII. | Varias puertas con blasones indican la relativa prosperidad del siglo XVII. | Several doors with crests indicate the relative prosperity of the 17th century.

6 7 La línia de ferrocarril Barcelona-Saragossa, amb parada a Riba-roja. | La línea de ferrocarril Barcelona-Zaragoza, con parada en Riba-roja. | The railway line between Barcelona and Zaragoza, which has a stop at Riba-roja.

8 Viure a Riba-roja, una opció de vida de qualitat. | Vivir en Riba-roja, una opción de vida de calidad. | Living in Riba-roja, a choice for good quality of life.

RIBA-ROJA, CONTEMPORARY TIMES

In the 18th century the parish church of *Sant Bartomeu* was built in a late Baroque style with a dramatic facade and a square bell tower.

The selling off of religious land and assets by public auction in 1836 created a new scenario in the area of Ribera d'Ebre in general, despite the restrictions and manipulations which meant that the local farmers were not allowed to make bids. The century ended with the Carlist Wars and the occupation of Riba-roja. These conflicts resulted in the countryside being abandoned, the arrival of banditry, and widespread poverty.

The 20th century started with the construction of the current town hall and schools. The town was rocked again by the Civil War in 1936 when it was on the front line in the Battle of the Ebro and was occupied by Franco's troops in 1938. The main reminder of that period is the trenches near the Berrús hermitage.

Economic activity in those days was limited to working in the fields and the coal mines until the construction of the hydroelectric plant and the Riba-roja reservoir. This had a revitalizing effect, resulting in the expansion of Riba-roja in every sense.

Today, Riba-roja is a town with a bright future, with pending public and private initiatives. It is a town that has confidence in the potential of its natural resources and tourism and that is supported by an environment that offers great possibilities and beauty in a natural setting.

RIBA-ROJA, ON LA NATURA T'ACARONA

1

2

4

5

6

RIBA-ROJA, ON LA NATURA T'ACARONA

El terme municipal de Riba-roja és de 99,14 km² amb l'Ebre com a espina dorsal, amb terrenys a la riba dreta del riu, on s'ubica el poble, i amb barrancs a l'esquerra que s'extinguen a les aigües verdes del riu. La vegetació dels nostres paratges consisteix en pi, carrasca, alzines, rouras, i diversos arbusts com el ginebre o la sabina, el timó, el romer, l'argilaga, la ginesta... Al bosc de ribera trobem els xops, els gatells de la família dels salzes i molts d'altres arbusts que aprofiten la proximitat de l'aigua. El ginebre ha donat lloc històricament a un oli amb diverses propietats per a la pell, que l'entitat Amics de Riba-roja intenta recuperar.

Pel que fa a la rica fauna, s'observen guineus, porcs senyals, el mustèlid toixó, gats servals, esquirols, conills, llebres, perdius, tòrtores, estornells, òlibes, esparrvers, mussols, puputs, garses, merles, àguiles ratoneres...

Aquesta riquesa de flora i de fauna fa que l'apropament a indrets concrets d'interès com les ermites de Santa Madrona i la de Santa Maria Magdalena de Berrús signifiqui envoltar-se completament de natura. Destaca especialment la importància i diversitat de l'*Espai d'Interès Natural Riba-roja*, que ocupa un ampli terreny a banda i banda del riu a la zona de l'embassament.

1 Els boscos de ribera de Riba-roja, en ambdues vores, aprofiten l'aigua a causa d'un sòl que permet arribar a les arrels a la capa freàtica. Rarament els falta aigua i es poden trobar en diferents proporcions: freixes, gatells, àlbers, oms, pollançares, salzes i una gran varietat d'arbusts; les canyes en ocasions ens amaguen el riu durant llargs trams. 2 Los bosques de ribera de Riba-roja, en ambas orillas, aprovechan el agua a causa de un suelo que permite llegar a las raíces en la capa freática. Raramente les falta agua y se nutren de los sedimentos arrastrados por el río. En diferentes proporciones podemos encontrar: fresnos, álamos, olmos, chopos, tamariscáceas, sauces y una gran variedad de arbustos; las cañas en ocasiones nos esconden el río durante largos tramos. 3 Riba-roja's gallery forests on both banks of the river take advantage of the water through soil that allows the roots to reach the water table. They rarely lack water and they gain nutrition from the sediments that are carried by the river. In different proportions, it is possible to find ash, aspen, elm, poplar, tamarisks, willows and a variety of shrubs, and sometimes reeds conceal the river for long stretches.

2 El terme de Riba-roja està senyalitzat per tal de guiar els visitants per tots els indrets remarcables. 4 El término de Riba-roja está señalizado para guiar a los visitantes por todos los lugares remarcables. 5 The municipality of Riba-roja has put up signposts to guide visitors to places of interest in the area.

3 Marges de pedra seca, una labor de construcció antiga que avui ens permet admirar la regulació del terreny amb terrasses culminades pel cultiu de l'oliver. 6 Márgenes de piedra seca, una labor de construcción antigua que hoy nos permite admirar la regulación del terreno en terrazas culminadas por el cultivo del olivo. 6 Dry stone walls, an

RIBA-ROJA, DONDE LA NATURALEZA TE ACARONIA

El término municipal de Riba-roja es de 99,14 km² con el Ebro como espinilla dorsal, con terrenos en la ribera derecha del río, donde se ubica el pueblo, y con barrancos en la izquierda que se extinguen en las aguas verdes del río. La vegetación de nuestros parajes consiste en pino, encinas de hoja redonda, encinas, robles, y diversos arbustos como el enebro o sabina, el tomillo, el romero, la aligria, la retama... En el bosque de ribera encontramos los chopos, el sauce cenizo de la familia de los sauces y muchos otros arbustos que aprovechan la proximidad del agua. El enebro ha dado lugar históricamente a un aceite, con diversas propiedades para la piel, que la entidad Amigos de Riba-roja intenta recuperar.

En lo que se refiere a la rica fauna, se observan zorros, jabalíes, el mustelido tejón común, el gato serval, ardillas, conejos, liebres, perdices, tórtolas, estorninos, lechuzas, gavilanes, mochuelos, abubillas, garzas, mirlos, águilas ratoneras...

Esta riqueza de flora y de fauna hace que la aproximación a lugares concretos de interés como las ermitas de Santa Madrona y la de Santa María Magdalena de Berrús sean lugares para rodearse completamente de naturaleza. Destacar especialmente la importancia y diversidad de l'*Espai d'Interès Natural Riba-roja*, que ocupa un amplio sector en ambas orillas del río en la zona del embalse.

ancient construction technique that now allows visitors admire the arrangement of the land into terraces covered with olive trees.

La fauna salvaje o domesticada es present amb freqüència per l'abundància de l'aigua. 4 La fauna salvaje o domesticada está presente con frecuencia por la abundancia del agua. 5 Wild or domesticated animals are often present due to the abundance of water.

5 A causa de les moltes elevacions estratègiques naturals, el visitant té l'oportunitat de divisar mirandes en tots els punts cardinals. 6 A causa de las muchas elevaciones estratégicas naturales, el visitante tiene la oportunidad de divisar miradores en todos los puntos cardinales. 6 Because of the many natural strategic elevations, visitors can find lookouts with views in many different directions.

6 L'embassament de Riba-roja es va construir l'any 1966 per aprofitar les aigües de l'Ebre com a força motriu de la Central Hidroelèctrica. Es troba en un escenari idílic, en una mescla sàvia d'aigua, muntanyes i barrancs que a l'arribar al riu formen unes cales molt singulars (*Espai d'Interès Natural Riba-roja*). 6 El embalse de Riba-roja se construyó en el año 1966 para el aprovechamiento de las aguas del Ebro como fuerza motriz de la Central Hidroeléctrica. Está en un escenario idílico, en una mezcla sabia de agua, montañas y barrancos que al llegar al río forman unas calas muy singulares (*Espai d'Interès Natural Riba-roja*). 6 The Riba-roja reservoir was built in 1966 in order to use the Ebro's water to power the hydroelectric power station. It is in an idyllic setting where a beautiful mix of water, mountains, and cliffs that lead down to the river form some very unique coves (*Area of Outstanding Natural Beauty of Riba-roja*).

RIBA-ROJA, SURROUNDED BY NATURE

The municipality of Riba-roja covers 99.14 km² with the Ebro as its backbone, land on the right bank, where the town is located, and cliffs on the left bank that end in the green waters of the river. The vegetation in this area consists of pine trees, white and red oak trees, and various shrubs such as juniper or savin, thyme, rosemary, gorse and broom. The gallery forest contains poplars, grey willows and many other shrubs that take advantage of the proximity to water. The juniper has historically given an oil, with several properties for the skin, which the entity Amics de Riba-roja tries to recover.

The rich fauna in the area includes foxes, wild boars, common badgers, serval cats, squirrels, rabbits, hares, partridges, pigeons, starlings, owls, hawks, owls, hoopoe, herons, blackbirds and buzzards.

This wealth of flora and fauna means that trips to specific attractions such as the hermitages of Santa Madrona and Santa María Magdalena de Berrús are places where you can completely surround yourself with nature. It is especially worth noting the importance and diversity of the Area of Outstanding Natural Beauty of Riba-roja which occupies a large area on both banks of the river in the area of the reservoir.

RIBA-ROJA, EL REGNE DE L'AIGUA

Riba-roja, elevada quaranta metres sobre el nivell de l'Ebre, té en aquest la seva raó de ser. El poble mira al riu i en el seu curs s'hi projecta una font de vida, de tota mena d'activitats fluvials amb unes estructures considerables.

Cal conèixer el Camí de Sirga que passa pel marge esquerre al pla de la Barca i arriba gairebé al mar per entendre la riquesa que el riu ha proporcionat sempre als pobles ribereus com Riba-roja.

En l'actualitat, el riu proporciona un lleure tranquil amb la pesca a les seves ribes o amb embarcacions d'empreses afincades. Al riu s'hi pescaven tenques, peix gat o gaburro, anguilas, madrilles, barbs; per incrementar la pesca, a partir de la construcció de l'embassament de Riba-roja es va introduir la perca de riu, l'arc iris, la carpa i en gran manera el lluç de riu o luci, de certa acceptació gastronòmica, i finalment el controvertit silur, el peix més gran d'aigua dolça de tot Europa.

A l'entorn del riu, es vertebren els principals recursos d'interès del municipi i el seu entorn: Club Nàutic, GR 99, empreses turístiques de l'embassament i les àrees de lleure.

1 El pont de Riba-roja, inaugurat l'any 1997, és el de més arcada de Catalunya, amb 350 metres de llargada. | El puente de Riba-roja, inaugurado en el año 1997, es el de mayor arco de Cataluña, con 350 metros de longitud. | The Riba-roja Bridge, opened in 1997, has the largest span in Catalonia, with a length of 350 metres.

2 A la riba dreta del riu es disposa de diverses possibilitats d'allotjament, com per exemple el càmping. | En la margen derecha del río se dispone de varias posibilidades de alojamiento, como por ejemplo el camping. | On the right bank of the river there are several accommodation options, such as camping.

3 Navegació al costat d'antics masos riberencs. | Navegación junto a antiguas masías ribereñas. | Boating next to old riverside farmhouses.

4 Welscamp Riba-roja situada al barranc de Sant Francisco ofereix serveis diversos al voltant de la pesca i la navegació. | Welscamp Riba-roja situada en

RIBA-ROJA, EL REINO DEL AGUA

Riba-roja, elevada cuarenta metros sobre el nivel del Ebro, tiene en éste su razón de ser. El pueblo mira al río y en su curso se proyecta una fuente de vida, de toda clase de actividades fluviales con unas estructuras considerables.

Es necesario conocer el *Camí de Sirga* que transcurre por el margen izquierdo en el *Pla de la Barca* y llega casi al mar para entender la riqueza que el río ha proporcionado siempre a los pueblos ribereños como Riba-roja.

En la actualidad, el río proporciona un ocio tranquilo con la pesca en sus riberas o con embarcaciones de empresas afincadas. En el río se pescaban tenças, pez gato o gaburro, anguilas, madrillas, barbos; para incrementar la pesca, a partir de la construcción del embalse de Riba-roja se introdujo la perca de río, la trucha arco iris, la carpa y en gran medida el lucio de río, de cierta aceptación gastronómica, y finalmente el controvertido siluro, el pez más grande de agua dulce de toda Europa.

En el entorno del río, se vertebran los principales recursos de interés del municipio y su ámbito: Club Náutico, GR 99, empresas turísticas del embalse y las zonas de ocio.

el barranco de Sant Francisco ofrece servicios diversos referentes a la pesca y la navegación. | Welscamp Riba-roja located in the Sant Francisco ravine offer a variety of services related to fishing and boating.

5 El final del barranc de Sant Francisco, al sud de la població, forma una enorme entrada del riu Ebre que s'utilitza com a ports fluvials per a la pràctica de la pesca, navegació familiar amb pesca optativa, piragüisme i altres esports nàutics. | El final del barranco de Sant Francisco, al sur de la población, forma una enorme entrada del río Ebro que se utiliza como puertos fluviales para la práctica de la pesca, navegación familiar con pesca optativa, piragüismo y otros deportes náuticos. | The end of the Sant Francisco ravine, to the south of the town, forms an enormous entrance to the Ebro river that is used as a river port for fishing, family boating (with optional fishing), canoeing and other water sports.

RIBA-ROJA, THE KINGDOM OF WATER

Riba-roja, forty metres above the Ebro, has its raison d'être in the river. The town faces the river and finds a source of life in its course, a life filled with all kinds of river activities and impressive structures.

One must visit the *Cami de Sirga* (towpath) that runs along the left bank in the *Pla de la Barca* almost all the way to the sea in order to understand the richness that the river has always offered riverside towns such as Riba-roja.

Today, the river is a peaceful recreation and leisure destination with fishing along its banks or on boats belonging to local companies. People used to fish tenches, catfish, eels, *parachondrostoma miegi* (a type of carp indigenous to this region) and barbels; to increase fishing following the construction of the Riba-roja reservoir, it was decided to introduce river perch, rainbow trout, carp and, to a great extent, river pike (used in local cuisine) as well as the controversial giant bullhead catfish, the largest freshwater fish in Europe.

The municipality's main places of interest are located in the area surrounding the river: the boating club, GR 99, companies arranging sightseeing tours of the reservoir and recreational areas.

1

2

3

RIBA-ROJA, EL PARADÍS DEL PESCADOR

4

5

RIBA-ROJA, EL PARADÍS DEL PESCADOR

Riba-roja destaca pels esports fluvials de tota mena, en especial per la navegació turística a través d'empreses experimentades de lloguer d'embarcacions. L'oferta consisteix bàsicament en vaixells a motor coberts i descoberts de diferents capacitats amb èmfasi en el turisme familiar; també es pot practicar el piragüisme i la motonàutica. En el decurs de la singladura es poden contemplar paratges com la unió del riu Matarranya amb l'Ebre per la seva riba dreta o les restes del campanar de Sant Joan Evangelista de l'antic poble de Faió, que emergeix del riu Ebre.

Els pescadors tenen a Riba-roja un reclam de pesca esportiva de primer ordre amb projecció internacional. El silur, la carpa, el lluciperca, la perca i el barb en són els protagonistes, tots assequibles a partir de les facilitats que proporcionen les instal·lacions dels ports fluvials del final del barranc de Sant Francisco. A les ribes de l'Ebre també és possible trobar espais nets on practicar la pesca en una agradable estada.

Aquesta pràctica es pot dur a terme durant tot l'any i participar en les diferents proves que es programen, en especial a l'estiu i durant els actes de Festa Major del mes d'agost. Tant a la zona de l'embassament com al nucli de població hi ha diversos establiments que constitueixen un escenari hospitalari de pescadors provenents de diferents parts del món amb els quals es pot intercanviar experiències de la jornada.

La Societat de Pesca Esportiva La Carpa fa una important tasca d'impuls d'aquesta activitat.

1 Un dels molles del barranc de Sant Francisco amb embarcaciones de lloguer.
1 Uno de los muelles del barranco de Sant Francisco con embarcaciones de alquiler.
1 One of the docks of the Sant Francisco ravine with boats for rent.

2 Vista general del barranc de Sant Francisco.
2 Vista general del barranco de Sant Francisco.
2 A general view of the Sant Francisco ravine.

3 L'embarcador del barranc de Sant Francisco, amb lloguer de vaixells a motor per a turisme familiar.
3 Muelle del barranco de Sant Francisco, con embarcaciones de alquiler a motor para turismo familiar.
3 Dock of the Sant Francisco ravine, with motor boats for rent for family holidays.

RIBA-ROJA, EL PARAÍSO DEL PESCADOR

Riba-roja destaca por los deportes fluviales de toda clase, en especial por la navegación turística a través de empresas experimentadas de alquiler de embarcaciones. La oferta consiste básicamente en barcos a motor cubiertos y descubiertos de diferentes capacidades con énfasis en el turismo familiar; también se puede practicar el piragüismo y la motonáutica. En el curso de la singladura se pueden contemplar paisajes como la unión del río Matarranya con el Ebro por su ribera derecha o las ruinas del campanario de San Juan Evangelista del antiguo pueblo de Faió, que emerge del río Ebro.

Los pescadores tienen en Riba-roja un reclamo de pesca deportiva de primer orden con proyección internacional. El siluro, la carpa, el lucioperca, la perca y el barbo son los protagonistas, todos ellos assequibles a partir de las facilidades que proporcionan las instalaciones de los puertos fluviales del final del barranco de Sant Francisco. En los márgenes del Ebro también es posible encontrar espacios limpios donde practicar la pesca en una agradable estancia.

Esta práctica se puede llevar a cabo durante todo el año y participar en las diferentes pruebas que se programan, en especial en verano y durante los actos de Fiesta Mayor en el mes de agosto. Tanto en la zona del embalse como en la población existen diversos establecimientos que constituyen un escenario hospitalario de pescadores provenientes de diferentes partes del mundo con los cuales intercambiar experiencias de la jornada.

La "Societat de Pesca Esportiva La Carpa" hace una importante labor de impulso de esta actividad.

4 Pescador amb les seves arts a l'espera.
4 Pescador con sus artes a la espera.
4 Fisherman with their gear at the ready.

5 La carpa (*Cyprinus carpio*) és un peix robust i de mida gran, que pot arribar a fer més d'1 m de longitud i sobrepassar els 30 kg de pes.
5 La carpa (*Cyprinus carpio*) es un pez robusto y de medida grande, que puede llegar a medir más de 1 m de longitud y sobrepasar los 30 kg de peso.
5 The carp (*Cyprinus carpio*) is a large, robust fish, which can grow to over a metre in length and reach a weight of more than 30 kg.

RIBA-ROJA, A FISHERMAN'S PARADISE

Riba-roja is known for all kinds of river sports, especially for offering boat trips through experienced boat rental companies. The range of boats on offer consists mainly of open and closed-deck motor boats of different sizes with an emphasis on family holidays, although it is also possible to go canoeing and power boating. During a daytrip, visitors can see sites such as the place where the Matarranya River joins the Ebro on its right bank or the remains of the bell tower of the church of San Juan Evangelista in the ancient village of Faió, emerging from the Ebro River.

In Riba-roja fishermen will find one of the world's best locations for sport fishing. It is possible to go fishing for giant bullhead catfish, carp, pike, perch and barbels at the affordable facilities located at the river ports at the end of the *Sant Francisco* ravine. The banks of the Ebro also offer clean areas to go fishing in a lovely setting.

The river has great fishing year round and anglers can take part in the various competitions that are held, especially in the summer and during the events related to the town's annual festival in August. Several establishments located in both the reservoir area and the town welcome fishermen from around the world to share the day's experiences.

The "Societat de Pesca Esportiva la Carpa" performs an important impulse to this activity.

RIBA-ROJA, ACTIVA'T A LA TERRA DE LA DIVERSITAT

RIBA-ROJA, ACTIVA'T A LA TERRA DE LA DIVERSITAT

Res més destacable que la xarxa de camins que travessen el terme de Riba-roja o que porten a indrets admirables dins de les nostres contrades, a banda dels que serveixen per unir Riba-roja amb les poblacions veïnes com Almatret i Maials al nord, Faió i la Pobla de Massaluca a l'oest, Flix a l'est i la Fatarella al sud. Camins que continuen cap a Lleida, la Terra Alta, Tortosa, Tarragona i cap a l'Aragó.

El GR 99, el Camí Natural de l'Ebre, és un sender de gran recorregut que parteix de Fontibre, naixement de l'Ebre, i arriba fins a Riumar, a la costa del Mediterrani. El seu recorregut és de més de 1.200 km, dividit en 42 etapes. Forma part de la Xarxa d'Itineraris Naturals, dins del programa de Camins Naturals. El nostre tram és el 37, que baixa d'Almatret per l'esquerra de l'Ebre, travessa l'Espai d'Interès Natural de Sebes i fa cap a Flix.

A la banda dreta, cal mencionar els camins d'Almatret i Maials, i el camí de les Deveses, que porta al Mirador de Riba-roja. Coincideix amb part amb l'antic Camí de Sirga, destacable per la història humana, comercial i de transport que va generar. Els llaguters, amb la seva embarcació a contracorrent, l'estiraven amb cordes i animals fins a Faió. A partir del pla de la Barca, el camí seguia cap a Senals.

També de la banda dreta del riu, i des del poble, surt el camí que porta a Faió, i el de l'ermita de Berrús, que continua fins a la Pobla de Massaluca i Vilalba dels Arcs. Són espectaculars les mirandes del camí de les Modordes, especialment el Mirador de la Ribera. El més utilitzat és el de l'ermita de Santa Madrona, que s'enlaira des de quasi el nivell de l'Ebre fins a un turó d'uns 105 metres.

1 *Miranda des del camí de l'ermita de Santa Madrona. | Mirador desde el camino de la ermita de Santa Madrona. | View from the trail of the hermitage of Santa Madrona.*

2 *El llarg i anomenat GR 99. | El largo y renombrado GR 99. | The long and renowned GR 99.*

3 *Àrea de lleure de Berrús, on, seguint el camí, trobarem restes de les trinxeres de la Guerra Civil. | Área de ocio de Berrús, donde, siguiendo el camino,*

RIBA-ROJA, ACTÍVATE EN LA TIERRA DE LA DIVERSIDAD

Nada más destacable que la red de caminos que atraviesan el término de Riba-roja o que conducen a lugares admirables de nuestras cercanías, aparte de los que sirven para unir Riba-roja con las poblaciones vecinas como Almatret y Maials al norte, Faió y la Pobla de Massaluca al oeste, Flix al este y la Fatarella al sur. Caminos que continúan hacia Lleida, la Terra Alta, Tortosa, Tarragona y hacia Aragón.

El GR 99, el Camino Natural del Ebro, es un sendero de gran recorrido que parte de Fontibre, nacimiento del Ebro, y llega hasta Riumar, en la costa del Mediterráneo. Su recorrido es de más de 1.200 km, dividido en 42 etapas. Forma parte de la Red de Itinerarios Naturales, dentro del programa de Caminos Naturales. Nuestro tramo es el 37, que desciende de Almatret por la parte izquierda del Ebro, atraviesa el Espai d'Interès Natural de Sebes y se dirige a Flix.

En el margen derecho, mencionar los caminos de Almatret y Maials, y el camino de las Deveses, que lleva al Mirador de Riba-roja. Coincidien en parte con el antiguo Camino de Sirga, destacable por la historia humana, comercial y de transporte que generó. Los llaguters, con su embarcación (*llaüt*) a contracorriente, la estiraban con cuerdas (*sirgas*) y animales hasta Faió. A partir del Pla de la Barca, el camino seguía hacia Senals.

También de la ribera derecha del río, y desde el pueblo, sale el camino que lleva a Faió, y el de la ermita de Berrús, que continua hasta la Pobla de Massaluca y Vilalba dels Arcs. Son espectaculares los miradores del camino de les Modordes, especialmente el Mirador de la Ribera. El más utilizado es el de la ermita de Santa Madrona, que se eleva desde casi el nivel del Ebro hasta un cerro de unos 105 metros.

encontraremos restos de las trincheras de la Guerra Civil. | The Berrús recreation area, where a trail leads to remains of trenches dug during the Civil War.

4 *El terme de Riba-roja ofereix un marc incomparable per a activitats com la BTT. | El término de Riba-roja ofrece un marco incomparable para actividades como la BTT. | The municipality of Riba-roja offers a unique setting for activities such as off-road mountain biking.*

5 *Ermita de Berrús. | Ermita de Berrús. | Berrús hermitage.*

RIBA-ROJA, ENJOY ITS DIVERSITY

Nothing is more amazing than the network of trails running through the municipality of Riba-roja or leading to the wonderful places nearby, apart from those that connect Riba-roja with neighbouring towns such as Almatret and Maials to the north, Faió and La Pobla de Massaluca to the west, Flix to the east and La Fatarella to the south. These paths continue on to Lleida, Terra Alta, Tortosa, Tarragona and Aragon.

The GR 99 trail, known as the Ebro Nature Trail, is a long-distance path that starts in Fontibre, the source of the Ebro, and continues all the way to Riumar on the Mediterranean coast. In total it is over 1,200 km long and is divided into 42 stages. It forms part of the Nature Itineraries Network, within the Nature Trails programme. Our section is number 37, which comes down from Almatret along the left bank of the Ebro, goes through the Area of Outstanding Natural Beauty of Sebes and continues on towards Flix.

On the right bank, it is worth mentioning the trails of Almatret and Maials and the Deveses trail, which leads to the Riba-roja viewpoint. It coincides with the old towpath, which is remarkable due to its human, commercial and transport history. The *llaguters*, travelling against the current in their traditional boats (*llaüt*) were pulled along by towropes and animals all the way to Faió. From the Pla de la Barca, the path continued towards Senals.

Also on the right bank of the river, the town is the starting point for the path that leads to Faió, and the one going to the hermitage of Berrús that continues to La Pobla de Massaluca and Vilalba dels Arcs. The viewpoints along the Modordes trail, especially the Ribera viewpoint, are spectacular. The most widely used path is the one that leads to the hermitage of Santa Madrona, which rises almost from the level of the Ebro to a pass at a height of about 105 metres.

1

2

4

5

6

7

RIBA-ROJA, L'ENCANT D'UN POBLE

8

RIBA-ROJA, L'ENCANT D'UN POBLE

El nom del poble té a veure amb el color del terreny. La seva alçada de quaranta metres sobre el riu el van fer una talaia perfecta per construir-hi el castell de defensa, primer templar i després hospitaler, probablement sobre una antiga torre de guaita. Tenia una amplada de setanta metres, amb hospital i presó, i estava situat dins la muralla que protegia l'actual nucli antic, amb portals de sortides com el de la plaça del Portal o el del carrer de la Palla.

Al voltant del castell, els carrers vells van en direccions paral·leles i perpendiculars al riu, obrint-se a l'església parroquial de Sant Bartomeu, un edifici notable del barroc tardà amb les imatges de la Puríssima (central) i a esquerra i dreta sant Pau i sant Pere. L'interior està dissenyat en forma de creu amb una nau central i dues de laterals. Del segle XVIII poden ser unes pintures laterals a l'altar major i una a l'altar de Sant Enric d'Ossó.

Cal mencionar cases antigues com la de Ca Janot i Ca Moricio, vestigis de l'època d'esplendor víscuda per la vila.

Avui, Riba-roja és un nucli de certa dimensió. El poble, situat en un meandre de l'Ebre i envoltat de natura, posseeix tots els serveis per garantir un gran confort i qualitat de vida per a totes les edats. Ensenyament, sanitat, comerç, cultura, lleure, gastronomia i festes permeten viure amb les millors condicions. Un valor en alça de tranquil·litat, lluny de les aglomeracions urbanes. La gent es coneix i es saluda pel carrer tot interessant-se pels seus convilatans; l'anònimat, per als qui el necessiten, resta dins les cases d'una comunitat satisfecha i hospitalària.

■ Ca Moricio, exemple de casalici antic remodelat. ■ Ca Moricio, ejemplo de casalicio antiguo remodelado. ■ Ca Moricio, an example of a refurbished historic dwelling.

■ Pintures interiors de l'església de Sant Bartomeu. ■ Pinturas interiores de la iglesia de Sant Bartomeu. ■ Paintings inside the church of Sant Bartomeu.

■ Mirador de la Pena. ■ Mirador de la Pena. ■ La Pena viewpoint.

■ Vida infantil en una plaça, tot un projecte de futur. ■ Vida infantil en una plaza,

RIBA-ROJA, EL ENCANTO DE UN PUEBLO

El nombre del pueblo hace referencia al color del terreno. Su altura de cuarenta metros sobre el río lo hicieron una atalaya perfecta para construir el castillo de defensa, primero templario y después hospitalario, probablemente sobre una antigua torre de vigía. Tenía una anchura de setenta metros, con hospital y cárcel, y se encontraba dentro de la muralla que protegía el actual núcleo antiguo, con portales de salida como el de la plaza del Portal o el de la calle de la Palla.

Alrededor del castillo, las calles viejas van en direcciones paralelas y perpendiculars al río, abriendose a la iglesia parroquial de *Sant Bartomeu*, un edificio notable del barroco tardío con las imágenes de la Purísima (central) y a izquierda y derecha san Pablo y san Pedro. El interior está diseñado en forma de cruz con una nave central y dos de laterales. Del siglo XVIII pueden ser unas pinturas laterales al altar mayor y una en el de San Enric d'Ossó.

Mencionar casas antiguas como la de Ca Janot y Ca Moricio, vestigios de la época de esplendor vivida por la villa.

Hoy, Riba-roja es un núcleo de cierta dimensión, el pueblo, situado en un meandro del Ebro y rodeado de naturaleza, posee todos los servicios para garantizar un gran confort y calidad de vida para todas las edades. Enseñanza, sanidad, comercio, cultura, ocio, gastronomía y fiestas permiten vivir en las mejores condiciones. Un valor en alza de tranquilidad, lejos de las aglomeraciones urbanas. La gente se conoce y se saluda por la calle, interesándose por sus vecinos; el anonimato, para quienes lo necesitan, queda dentro de las casas de una comunidad satisfecha y hospitalaria.

todo un proyecto de futuro. ■ Children playing in a square, an image of the future.

■ Escoles. ■ Escuelas. ■ Schools.

■ Parc. ■ Parque. ■ Park.

■ Vista aèria de Riba-roja. ■ Vista aérea de Riba-roja. ■ Aerial view of Riba-roja.

■ El paratge del Calvari. ■ El paraje del Calvari. ■ The site of the Calvary.

RIBA-ROJA, THE CHARM OF A VILLAGE

The town's name refers to the colour of the soil. Its elevation of forty metres above the river made it a perfect vantage point upon which to build a defensive castle, first belonging to the Knights Templar and then the Knights Hospitalier, probably on top of an ancient watchtower. It had a width of seventy metres with a hospital and a prison located within its walls, which protected the current historic town centre with gateways such as those in Plaça del Portal (Gateway Square) and in Palla Street.

Around the castle the old streets run parallel and perpendicular to the river, leading to the parish church of *Sant Bartomeu*, a remarkable late Baroque building with images of the Immaculate Conception (central) and to the left and right Saint Paul and Saint Peter. The interior is designed in the shape of a cross with a central nave and two semi-transects. The paintings to the sides of the main altar and the one next to the altar of Sant Enric d'Ossó may date to the 18th century.

It is worth mentioning the old houses such as those of Ca Janot and Ca Moricio, which are vestiges of the town's bygone era of splendour.

Today, Riba-roja has a fairly large core and the town, situated in a meander of the River Ebro and surrounded by nature, has all of the amenities necessary to ensure a high level of comfort and quality of life for people of all ages. Its facilities for education, health, commerce, culture, entertainment and dining, along with its festivals, make life here very pleasant. At the same time it is peaceful and far from the bustle of urban centres. The people here know each other and greet one another in the street, asking about their neighbours, whilst anonymity for those who need it can be found inside the homes of a satisfied and hospitable community.

1

2

3

RIBA-ROJA, GASTRONO- MIA I TRA- DICIONS

4

5

6

RIBA-ROJA, GASTRONOMIA I TRADICIONS

La Ribera d'Ebre és famosa pels seus productes de pastisseria, un record de l'època sarranya: les capsetes, els pastissets, les coquetes de sagí, les orelletes, els redollets i els borregos. Algunes gaudeixen del títol "Productes Locals de Qualitat del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre".

Específicamente, es necesario nombrar los *panadonet*s hechos de aceite, harina y con miel o confitura en el interior; los *panets* de confitería suaves y blandos; las magdalenas; los *corassons*, con formas diversas de cor, estels o peixos, i les *capsetes* traballades amb clares d'ou a punt de neu, amb sucre i ametlla torrada. El tipismo en xarcuteria data de temps recents de la mà d'artesans i com a aprovechamiento del porc.

La festa de la *clotxa* rememora la bona cuina elemental i casolana de Riba-roja. Es tracta de buidar de molla un pa per un cantó i omplir-lo d'arenada feta a la brasa, alli i *tomata* escalivats amb molt d'oli d'oliva, i tornant-ho a tapar amb la molla.

Com a producte envasat de qualitat ancestral, cal parlar molt especialment de l'oli d'oliva, amb creixent projecció exterior.

Les tradicions es conserven com a mostres singulars festives, entre les quals la Festa de Santa Agda, i dins de la Festa Major: la Processó amb el *Pa Beneit*, la Cursa Pedestre, la Festa del Riu i la Nit del Foc. Cal esmentar la recuperació de la Jota local com una de les principals fites culturals dels darrers anys.

■ Les capsetes són unes de les postres dolces fetes amb clara d'ou i pasta d'ametlla, típiques a moltes poblacions de les Terres de l'Ebre. ■ Las capsetas son uno de los postres dulces hechos con clara de huevo y pasta de almendra, típicos en muchas poblaciones de las Terres de l'Ebre. ■ Capsetas, a local dessert made with egg whites and almond paste, are typical of many of the villages of Terres de l'Ebre.

■ 2. Festa del Riu, un seguit d'actes populars al Club Nàutic, a l'entorn de l'Ebre. ■ Fiesta del Río, un conjunto de actos populares en el Club Náutico, en el entorno del Ebro. ■ The River Festival, a series of popular events at the boating club next to the Ebro.

■ 3. Festa Major de Sant Bartomeu. ■ Fiesta Mayor de Sant Bartomeu. ■ Annual

RIBA-ROJA, GASTRONOMÍA I TRADICIONES

La Ribera d'Ebre es famosa por sus productos de pastelería, un recuerdo de la época sarracena: las *capsetas*, los *pastissets*, las *coquetes de sagí*, las *orelletes*, los *redollets* y los *borregos*. Algunas de ellas disfrutan del título "Productos Locales de Calidad del Camp de Tarragona y Terres de l'Ebre".

Especificamente, es necesario nombrar los *panadonet*s hechos de aceite, harina y con miel o confitura en el interior; los *panets* de confitería suaves y blandos; las magdalenas; los *corassons*, con formas diversas de cor, estels o peixos, y las *capsetas* trabajadas con claras de huevo a punto de nieve, con azúcar y almendra tostada. El tipismo en charcutería data de tiempos recientes de la mano de artesanos y como a aprovechamiento del tocino.

La fiesta de la *clotxa* rememora la buena cocina elemental de Riba-roja. Se trata de vaciar la migra de un pan por un lado y llenarlo con arenque hecho en las brasas, ajo y tomates asados con mucho aceite de oliva, y volviéndolo a tapar con la migra.

Como producto envasado de calidad ancestral, hay que hablar muy especialmente del aceite de oliva, con creciente proyección exterior.

Las tradiciones se conservan como muestras singulares festivas, entre ellas la Fiesta de Santa Agda, y dentro de la Fiesta Mayor: la Procesión con el *Pa Beneit*, la Carrera Pedestre, la *Festa del Riu* y la *Nit del Foc*. Comentar la recuperación de la Jota local como uno de los principales hitos culturales de los últimos años.

festival of Sant Bartomeu.

■ 4. Correfoc de la Festa Major. ■ Correfoc de la Fiesta Mayor. ■ Fireworks during the annual festival.

■ La *clotxa*, recuperación del menjar tradicional de la cocina de la Ribera d'Ebre. ■ La *clotxa*, recuperación de la comida tradicional de la cocina de la Ribera d'Ebre. ■ La Clotxa, an example of the revival of the traditional cuisine of Ribera d'Ebre.

■ 6. Guarniment dels carrers de Festa Major. ■ Decoración de las calles en la Fiesta Mayor. ■ Street decorations during the annual festival.

RIBA-ROJA, DINING AND TRADITIONS

La Ribera d'Ebre is famous for its baked goods, a legacy of the Saracen period. Its specialities include *capsetas*, *pastissets*, *coquetes de sagí*, *orelletes*, *redollets* and *borregos*. Some of them enjoy the "Quality Local Products from Tarragona and Terres de l'Ebre" label.

It is especially worth mentioning the delicious *panadonet*s made with oil and flour and filled honey or jam, *panets* made of soft and smooth confection, cupcakes, *corassons* in the shape of hearts or star fish and the *capsetas* made of whipped egg whites with sugar and toasted almonds. Types of sausage typical in the area as well as pancetta were developed in recent times at the hands of local artisans.

The festival of *la clotxa* celebrates the simple yet exceptional cuisine of Riba-roja. A *clotxa* is made by hollowing out a bread roll on one side and filling it with grilled herring, roasted tomatoes with garlic and lots of olive oil and re-covering it with the crumbs.

As an ancient and high-quality packaged product, it is important to mention our olive oil, which is becoming increasingly well-known abroad.

The town's traditions are preserved in its unique festivals, including the Festival of Santa Agda and the main annual festival, which includes the procession with the *Pa Beneit* (holy bread), the Walking Race, the *Festa del Riu* (river festival) and the *Nit del Foc* (night of fire). It is also worth noting that the recovery of the local *Jota* (a type of dance) has been a main cultural milestone in the region in recent years.

1

2

© Albert Domenech

6

3

RIBA-ROJA, UN ENTORN MOLT IMPACTANT

4

5

RIBA-ROJA, UN ENTORN MOLT IMPACTANT

En un radi de no gaires quilòmetres al voltant de Riba-roja, l'entorn mereix la qualificació d'esplèndid per la diversificació d'oferta de recursos d'interès.

La Guerra Civil de 1936 va tenir Riba-roja com a escenari de front de guerra. A Corbera d'Ebre trobareu un interessant Centre d'Interpretació dels Espais de la Batalla de l'Ebre. També a Gandesa i a altres poblacions hi ha espais d'exposició remarcables sobre la Guerra Civil.

Sortint de Riba-roja, per la vora esquerra de l'Ebre, un camí ample ens porta a la Reserva Natural de Sebes de Flix, uns aiguamolls on podrem observar diversos ocells com les cigüeñas des de llocs preferencials, així com boscos de ribera especials com és el de tamarius, o fer un passeig pel meandre de l'Ebre. Al Mas del Director es pot trobar tota la informació que cal.

La resta de la comarca de la Ribera d'Ebre, amb el riu com a interlocutor, mostra indrets d'una bellesa natural abrumadora. Els castells de Flix (carlí), Miravet (templar) i Móra d'Ebre (islàmic), l'establiment ibèric de Sant Miquel a Vinebre, el poblat ibèric del Castellot de Banyoles a Tivissa o les muntanyes de la serra de Llaberia i la vall de Cardó en són una mostra.

Els vins de la fronterera comarca de la Terra Alta són d'una qualitat extraordinària, que cal tastar a partir de rutes d'enoturisme amb cellers visitables. És imprescindible la visita als edificis modernistes de les cooperatives de Gandesa i el Pinell de Brai.

És interessant visitar també les comarques veïnes del Priorat, les Garrigues i el Matarranya; totes són un compendi de natura, productes i tradicions de gran qualitat.

1 La reserva natural de Sebes a Flix. **1** La reserva natural de Sebes en Flix. **1** The Nature Reserve of Sebes in Flix.

2 Espais de la Batalla de l'Ebre. Trinxeres de la Punta del Duc (la Pobla de Massaluca). **2** Espacios de la Batalla del Ebro. Trincheras de la Punta del Duc (la Pobla de Massaluca). **2** Scenes of the Battle of the Ebro. Trenches of Punta del Duc (La Pobla de Massaluca).

3 Bosc de tamariu. **3** Bosque de tamaricáceas. **3** Tamarisk forest.

RIBA-ROJA, UN ENTORNO MUY IMPACTANTE

En un radio de no demasiados kilómetros alrededor de Riba-roja, el entorno merece la calificación de espléndido por la diversificación de oferta de recursos de interés.

La Guerra Civil de 1936 tuvo Riba-roja como escenario de frente de guerra. En Corbera d'Ebre encontraréis un interesante Centro de Interpretación de los Espacios de la Batalla del Ebro. También en Gandesa y en otras poblaciones hay espacios de exposición remarcables sobre la Guerra Civil.

Saliendo de Riba-roja, por la orilla izquierda del Ebro, un camino ancho nos lleva a la Reserva Natural de Sebes de Flix, un terreno pantanoso donde podemos observar diversos pájaros como las cigüeñas desde lugares preferenciales, así como bosques de ribera especiales como es el de tamariscáceas, o hacer un paseo por el meandro del Ebro. En el Mas del Director se puede encontrar toda la documentación necesaria.

El resto de la comarca de la Ribera d'Ebre, con el río como interlocutor, muestra lugares de una belleza natural abrumadora. Los castillos de Flix (carlista), Miravet (templario) y Móra d'Ebre (islámico), el establecimiento ibérico de Sant Miquel en Vinebre, el poblado ibérico del Castellot de Banyoles en Tivissa o las montañas de la Serra de Llaberia y la Vall de Cardó son una muestra.

Los vinos de la fronteriza comarca de la Terra Alta son de una calidad extraordinaria, que es necesario probar a partir de rutas de enoturismo con bodegas visitables. Es imprescindible la visita a los edificios modernistas de las cooperativas de Gandesa y el Pinell de Brai.

Es interesante visitar también las comarcas vecinas del Priorat, las Garrigues y el Matarranya, todas ellas compendio de naturaleza, productos y tradiciones de gran calidad.

4 La DO Terra Alta. **4** La D.O. Terra Alta. **4** The D.O. (Designation of Origin) of Terra Alta.

5 Establiment ibèric de Sant Miquel de Vinebre. **5** Establecimiento ibérico de Sant Miquel de Vinebre. **5** Iberian settlement of Sant Miquel de Vinebre.

6 La Ribera d'Ebre és una excel·lent productora de fruita dolça. **6** La Ribera d'Ebre es una excelente productora de fruta dulce. **6** The Ribera d'Ebre region is an excellent producer of fresh fruit.

RIBA-ROJA, A BREATHTAKING SETTING

Within just a few short kilometres in any direction of Riba-roja, the many different things to do and see make this area nothing short of splendid.

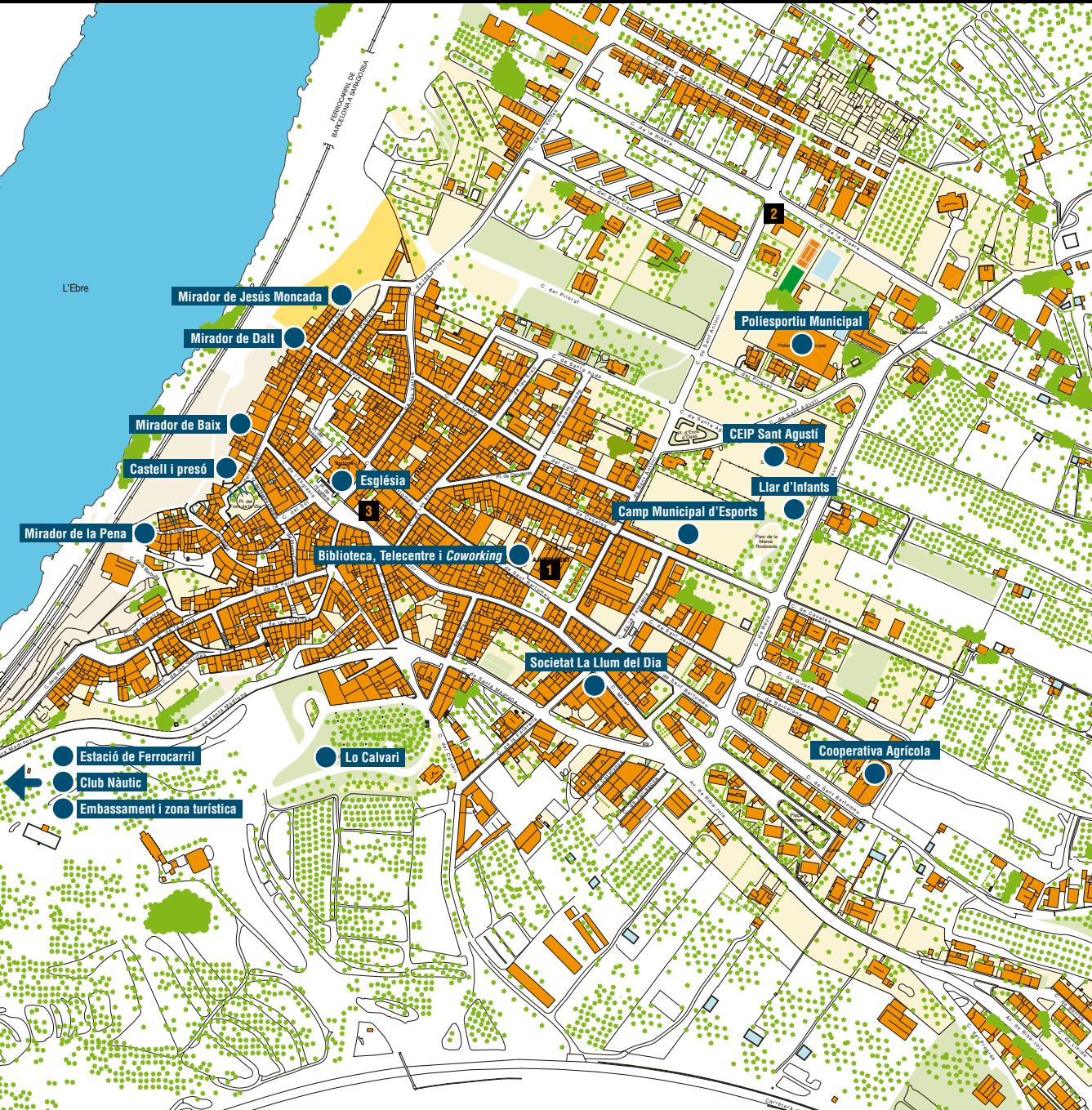
During the Civil War of 1936, Riba-roja was on the front line. Corbera d'Ebre is now home to the interesting Interpretation Centre of the Areas of the Battle of the Ebro, and Gandesa and other villages also have some remarkable exhibitions related to the Civil War.

Leaving Riba-roja on the left bank of the Ebro, a wide path leads to the Nature Reserve of Sebes in Flix, a marshy area where visitors can see a variety of birds, including storks, from excellent vantage points, as well as enjoy forests of special riverside species such as tamarisks or take a stroll along the meander of the River Ebro. All the necessary information can be found in the Mas del Director.

The rest of the region of Ribera d'Ebre, through which the river flows, contains areas of outstanding natural beauty. This area is home to the castles of Flix (Carlist), Miravet (Templar) and Móra d'Ebre (Islamic), the Iberian settlement of Sant Miquel en Vinebre, the Iberian village of Castellot de Banyoles in Tivissa and the mountains of Serra de Llaberia and Vall de Cardo.

The wines of the neighbouring region of Terra Alta are of an extraordinary quality and can be sampled on wine tasting trips to visitable wineries. The Catalan modernist buildings in the cooperatives of Gandesa and Pinell de Brai should not be missed.

It is also interesting to visit the neighbouring regions of Priorat, Les Garrigues and Matarranya, which are also known for their natural beauty, traditions and high-quality products.

INSTITUCIONS / INSTITUCIONES / INSTITUTIONS

1 AJUNTAMENT DE RIBA-ROJA D'EBRE

I PUNT D'INFORMACIÓ TURÍSTICA

Pl. de la Vila, 1 · 43790 Riba-roja d'Ebre

Tel. 977 416 003

aj.riba-roja@altanet.org

www.riba-roja.cat

Horaris d'atenció:

De dilluns a divendres, de 10.00 h a 15.00 h

CONSELL COMARCAL DE LA RIBERA D'EBRE

Plaça de Sant Roc, 2 · 43740 Móra d'Ebre

Tel. 977 401 851

consell@riberaebre.org

www.riberaebre.org

INFORMACIÓ ÚTIL / INFORMACIÓN ÚTIL / USEFUL INFORMATION

2 CONSULTORI LOCAL

Carrer Sant Antoni, 20 · 43790 Riba-roja d'Ebre

Tel. 977 416 052

3 FARMÀCIA RIBA-ROJA D'EBRE

Plaça de l'Església, 8 · 43790 Riba-roja d'Ebre

Tel. 977 416 105

CAP FLIX

Carrer Major, 76 · 43750 Flix

Tel. 977 410 050 / 977 412 208

HOSPITAL COMARCAL

C/ Benet Messeguer, 2 · 43740 Móra d'Ebre

Tel. 977 401 702 / 977 401 863

MOSSOS D'ESQUADRA

C/1 cantonada C/Est (darrere Bombers).

43740 Móra d'Ebre · Tel. 977 281 480 / 088

BOMBERS DE LA GENERALITAT

Avinguda de la Central Nuclear, s/n · 43791 Ascó

Tel. 112

ACTIVITATS TURÍSTIQUES / ACTIVIDADES TURÍSTICAS / TOURIST ACTIVITIES

WELSCAMP RIBA-ROJA

Pesca - Lloguer de vaixells

HUTTE-000092 / HUTTE-000093

Ctra. de Faió, km 6,6 · Tel. 977 265 145

reklov@telefonica.net

CÀMPING RIBA-ROJA KTE-000124

Ctra. de Faió, km 6

Tel. 977 265 083

facebook.com/camping.ribaroja

HOTEL HISENDA PEPITO HTE-000721

C. Les Eres, 35

Tel. 977 416 526 / 625 069 646

ALIMENTACIÓ / ALIMENTACIÓN / FOOD

PASTISSERIA VALERO • C/ Major, 5

FORN MONTSERRAT • C/ Les Eres, 6

CARNISSERIA ESPINOSA • C/ Major, 64

CANSALADERIA CAL GRANDO • C/ Les Eres, 2A

PEIXATERIA GEMMA • C/ Major, 44

MEL I MÉS/SOMPER • C/ Major, 56

COOPERATIVA AGRÀRIA • C/ Sant Bartomeu, 55

GRAN BOUQUÉ (oli) • C/ Voltes, 67

L'AGRARI AGROBOTIGA / GUISSONA • C/ Sant Antoni, 8

SUPERMERCAT PRÒXIM • C/ Major, 55

BARS I RESTAURANTS / BARES Y RESTAURANTES / BARS AND RESTAURANTS

BRASERIA LA PANSA • C/ Major, 61

BAR-RESTAURANT LA SOCIETAT • C/ Major, 62

RESTAURANT POLIESPORTIU • C/ Sant Agustí, 1

BAR POTA • Plaça de l'Església, 6

BAR LA LLAR DEL JUBILAT • Plaça de la Vila, 1

BAR LA PARADA • C/ Major, 68

CÀMPING RIBA-ROJA • Ctra. Faió, km 6

PIZZA ART • C/ Ribera, 27

ALTRES COMERÇOS / OTROS COMERCIOS / OTHER BUSINESSES

ESTANC I COMERÇ • C/ Major, 21

CASA ADELL (confecció) • C/ Sant Bartomeu, 3

MERCERIA REPUNTS • C/ Santa Madrona, 11

LLIBRERIA MERCERIA MONTSE • C/ Major, 30

LLIBRERIA PAPERERIA ANNA • C/ Sant Antoni, 2

ELECTRODOMÈSTICS ESTEVE • C/ Major, 13

BASAR CARMEN • C/ Major, 63

PERRUQUERIA TOMÀS • C/ Les Voltes, 4

PERRUQUERIA ROSER • C/ Sant Bartomeu, 8

PERRUQUERIA ESTHETICIENE M. TERESA

• C/ La Pau, 2

PERRUQUERIA CRISTINA • C/ Major, 36

CENTRE D'ESTÈTICA I TERÀPIES MANUALS •

C/ Major, 31

FARMÀCIA PUIG VILÀS • Plaça de l'Església, 8

CENTRE DE FISIOTERÀPIA FISIOEBRE

• C/ Catalunya, 2

ASSESSORIA IMMA ESTEVE • C/ Major, 8

RAYSAP ASSESSORS • C/ Les Voltes, 2

TG ASSESSORIA FISCAL • C/ Major, 56

MIRÓ ADVOCATS • C/ Les Eres, 34

CONSTRUCCIONS DSR • C/ La Ribera, 27

HIGHEST PRIORITY • C/ La Fatarella, 16

MENARAN BIOMASSA I CALEFACCIONS

• Av. Riba-roja, 12A

NÀUTICA I EXCAVACIONS, S.L. • Av. Riba-roja, 2

TALLERS AUTO ROLLIZO • C/ Catalunya, 14

TALLERS VENACI PERNA • C/ Progrés, s/n

EBRO VALLEY PROPERTIES • C/ Església, 5

FUSTERIA MIQUEL CERVELLÓ • C/ La Palla, 39

MERCAT MUNICIPAL DE RIBA-ROJA

Dilluns i divendres. Multisectorial.

www.riba-roja.cat

Ajuntament
Riba-roja d'Ebre
Àrea de Promoció Econòmica

ribera^{d'}ebre

Terres de l'Ebre